

Sanktionsavgifter

Allmänt om sanktionsavgifter

Vid vissa fall av bristande efterlevnad ska kontrollmyndigheten besluta om sanktionsavgifter. Reglerna om sanktionsavgifter finns i livsmedelslagen (2006:804) och i livsmedelsförordningen (2006:813)

Endast ett fåtal överträdelser omfattas av reglerna. Det är överträdelser av administrativ karaktär där myndigheten lätt ska kunna bedöma eventuell bristande efterlevnad.

Om myndigheten har svårt att avgöra om det verkligen föreligger bristande efterlevnad bör myndigheten inte gå vidare och fatta beslut om sanktionsavgift.

I Prop. 2017/18:165 kan du läsa om bakgrunden inför att reglerna infördes.

Den här vägledningen tar inte upp sanktionsavgifter som rör ekologisk produktion.

I lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion och i förordningen om kontroll av ekologisk produktion (SFS 2013:1059) finns regler som rör sanktionsavgifter inom det ekologiska området. Beslut om sanktionsavgifter inom ekologisk produktion fattas av Livsmedelsverket.

Vem beslutar om sanktionsavgifter?

Det är kontrollmyndigheten som ska pröva frågor om sanktionsavgifter. Se 30 c § livsmedelslagen (2006:804), det vill säga kommunala nämnder, länsstyrelser eller Livsmedelsverket.

Vilken myndighet som är behörig att utöva offentlig kontroll av olika typer av anläggningar, aktiviteter eller verksamheter framgår av 23 §, 25 § och 25 a-b §§ livsmedelsförordningen (2006:813).

När ska beslut om sanktionsavgift fattas?

Av 39 c och g - j §§ livsmedelsförordningen (2006:813) framgår när beslut om sanktionsavgift ska fattas.

Sanktionsavgift ska betalas:

1. av den som påbörjar en verksamhet som är registreringspliktig, utan att en anmälan om registrering har gjorts till den behöriga myndigheten.

Det gäller:

- livsmedelsanläggningar. Observera att dricksvatten, snus, snusliknande produkter och tuggtobak jämställs med livsmedel, se 3 § 2 Livsmedelslagen (2006:804),
- verksamheter som tillverkar, förädlar eller distribuerar material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel, eller

- jägares överlåtelse av små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter.

[Länk till sidan Påbörja en registreringspliktig verksamhet](#)

[Länk till sidan Sanktionsavgifter för vildsvinsjägare](#)

- av den fysiska eller juridiska person som tar över en sedan tidigare registrerad verksamhet utan att anmäla detta till kontrollmyndigheten innan verksamheten påbörjas i ny regi.

Det gäller:

- livsmedelsanläggningar. Observera att snus, snusliknande produkter och tuggtobak jämföras med livsmedel, se 3 § 2 Livsmedelslagen (2006:804),
- verksamheter som tillverkar, förädlar eller distribuerar material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel.

[Länk till sidan Påbörja en registreringspliktig verksamhet](#)

- av den som inte uppfyller vissa krav på journalföring över användning av växtskyddsmedel och biocider.

[Länk till sidan Bristande journalföring när växtskyddsmedel och biocider används](#)

- av den som inte uppfyller vissa krav på dokumentation i fråga om:

- leveranser av små mängder honung, ägg, råmjölk eller opastöriserad mjölk
- jägares överlåtelse av små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter.

[Länk till sidan Bristande dokumentation om små mängder primärprodukter](#)

[Länk till sidan Sanktionsavgifter för vildsvinsjägare](#)

- När överträdelsen inte upphör.

[Länk till sidan Ny sanktionsavgift när överträdelsen inte upphör och vid upprepad överträdelse](#)

- När överträdelsen återupprepas.

[Länk till sidan Ny sanktionsavgift när överträdelsen inte upphör och vid upprepad överträdelse](#)

Myndigheternas skyldigheter, åtgärder och påföljder

Den myndighet som ansvarar för den offentliga kontrollen ska verka för att överträdelser av livsmedelslagen, av de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av livsmedelslagen eller av de EU-bestämmelser som kompletteras av livsmedelslagen, beivras. Se 13 § livsmedelslagen (2006:804). Det innebär att myndigheten ska agera och fatta beslut som ställer krav på att verksamhetsutövaren vidtar åtgärder när bestämmelserna inte följs.

Läs vidare om administrativa myndighetsåtgärder, föreläggande och vite.

[Länk till sidan Administrativa myndighetsåtgärder](#)

[Länk till sidan Föreläggande](#)

[Länk till sidan Vite](#)

Det finns även straffrättsliga sanktioner i form av böter och fängelse som oftast döms ut av en domstol efter åtal. Straff är avsedda att vara avskräckande och gäller sådant som redan har inträffat.

[Länk till sidan Åtalsanmälan](#)

En gärning ska inte leda till böter enligt 29 § livsmedelslagen om gärningen kan leda till en sanktionsavgift. Det framgår av 30 § i lagen. Det innebär att överträdelser av livsmedelslagstiftningen som ger anledning till sanktionsavgift aldrig behöver anmälas till polis eller åklagare.

Sanktionsavgifter i svensk lagstiftning och Europakonventionen om mänskliga rättigheter

Europakonventionen om mänskliga rättigheter har införlivats i svensk lagstiftning och vid en konflikt mellan svensk lag och konventionen bör konventionsbestämmelserna vara avgörande för utfallet.

Den enskildes rätt att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma gärning (förbudet mot dubbelbestraffning) regleras i artikel 4 i tilläggsprotokoll 7 till konventionen. Enligt Europadomstolen kan förbudet mot dubbelbestraffning gälla även när åtgärder och sanktioner inte betecknas som straff i den nationella rätten, som beslut om åtgärdskrav och viten.

Den som är anklagad för brott har enligt artikel 6.2 i konventionen rätt att betraktas som oskyldig till dess att hens skuld lagligen har fastställts, den så kallade oskuldspresumtionen. Det medför att det är kontrollmyndighetens ansvar att visa att det finns förutsättningar för att besluta om sanktionsavgift. Principen innebär även att tveksamma omständigheter ska tolkas till den enskildes fördel och att beviskraven som sådana är högt satta. Det är inte den som riskerar att betala en sanktionsavgift som ska bevisa sin oskuld utan tvärtom.

Den som är föremål för offentlig kontroll är skyldig att ge den hjälp som behövs för att kontrollen ska kunna genomföras. Se 21 § livsmedelslagen (2006:804). Enligt Europadomstolen får dock en myndighet inte tvinga någon att medverka i en brottsutredning som avser den enskilde, den så kallade passivitetsrätten. Den enskilde ska alltså inte tvingas att ange sig själv för brott. Det innebär att den berörda kan vägra att svara på frågor som rör en eventuell straffavgift. Jämför 20 § och 30 c § 2 st. livsmedelslagen. Det finns alltså inte någon möjlighet att tvinga någon att delta i utredningen av förutsättningarna för att besluta om sanktionsavgift.

Proportionalitetsprincipen är en central princip i konventionen och innebär att en åtgärd endast kan godtas om den står i rimlig relation till det intresse som den är avsedd att tillgodose. När det gäller sanktionsavgifter inom livsmedelsområdet beaktas

proportionalitetsprincipen genom bestämmelserna i 30 b § livsmedelslagen (2006:804) där det anges att sanktionsavgift inte ska tas ut om det är oskäligt.

[Länk till sidan När beslut om sanktionsavgift inte ska fattas](#)

Handlägga ärenden om sanktionsavgift

Det är kontrollmyndighetens ansvar att visa att det finns förutsättningar för att besluta om sanktionsavgift. Det är inte den som riskerar att betala en sanktionsavgift som ska bevisa sin oskuld utan tvärtom.

Innan en sanktionsavgift beslutas ska den som ärendet berör få tillfälle att yttra sig. Det framgår av 30 c § livsmedelslagen (2006:804). Om så inte har skett inom två år från det att överträdelsen skedde får någon sanktionsavgift inte beslutas.

Bestämmelser om kommunikering finns i 25 § förvaltningslagen (2017:900).

Läs mer om [Att kommunicera](#)

Eftersom årsomsättningen i många fall ligger till grund för beräkningen av sanktionsavgiften, ska den fysiska eller juridiska person som begått överträdelsen frågas om årsomsättningen föregående år i samband med att den berörde får tillfälle att yttra sig. Frågan bör formuleras så att verksamhetsutövaren ges möjlighet att uppskatta årsomsättningen innevarande år, om det inte bedrevs någon verksamhet föregående år.

Den som är föremål för offentlig kontroll är skyldig att ge den hjälp som behövs för att kontrollen ska kunna genomföras. Se 21 § livsmedelslagen (2006:804), men det finns inte någon möjlighet att tvinga en aktör att delta i utredningen av förutsättningarna för att besluta om sanktionsavgift.

Att den avgiftsskyldige rättar till sitt misstag och slutar med den bristande efterlevnaden under tiden ett ärende om sanktionsavgift pågår, innebär inte att sanktionsavgiften inte ska beslutas. När myndigheten konstaterat att en verksamhetsutövare eller jägare inte följt reglerna ska en sanktionsavgift oftast krävas även om rättelse sker innan beslut meddelas.

När den behöriga myndigheten beslutar om sanktionsavgift ska den inte ta hänsyn till varför överträdelsen skedde (uppsåt, oaktsamhet eller genom olyckshändelse) men sanktionsavgift ska inte tas ut om det är oskäligt. Se 30 b § livsmedelslagen (2006:804).

[Länk till sidan När beslut om sanktionsavgift inte ska fattas](#)

Beslut, underrättelse, delgivning och överklagande

Ett beslut om en sanktionsavgift är ett tyngande beslut och ett sådant måste motiveras. Se 32 § förvaltningslagen (2017:900). Ett beslut om sanktionsavgift får aldrig förordnas att gälla omedelbart enligt 33 § livsmedelslagen (2006:804).

Beslutet ska vara klart och tydligt för mottagaren och det ska framgå både vad beslutet är, och hur beslutsfattaren resonerat för att komma fram till det. Beslutet ska också innehålla

tydlig information om hur det kan överklagas, om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandefrist. Se 33 § 2 st förvaltningslagen.

[Länk till kommande text om underrättelse, delgivning och överklagande av beslut på sida om administrativa myndighetsåtgärder](#)

En sanktionsavgift ska betalas till Kammarkollegiet efter en särskild uppmaning. Se 39 k § livsmedelsförordningen (2006:813). Det innebär i praktiken att det måste framgå av beslutet att sanktionsavgiften ska betalas till Kammarkollegiet efter särskild uppmaning. Det innebär också att den beslutande myndigheten måste informera Kammarkollegiet om beslutet. Se närmare om Kammarkollegiets bevakning av fordran nedan.

[Kammarkollegiet](#)

[Försättsblad -Sanktionsavgift Kammarkollegiet](#)

Checklista för handläggningen av ärenden om sanktionsavgift

Här finner du viktiga punkter som ett stöd för handläggningen av ärenden om sanktionsavgift.

1. När kontrollmyndigheten upptäcker eller uppmärksammas på den bristande efterlevnaden av lagstiftningen, ska den bedöma om bristen är sådan att det kan leda till sanktionsavgift. Om det är så ska myndigheten gå vidare med ett sanktionsärende.
2. Kontrollmyndigheten ska ge den som brustit i efterlevnaden av livsmedelslagstiftningen möjlighet att komma in med ett yttrande innan beslut om sanktionsavgift fattas. Det gör myndigheten genom en skrivelse som bland annat ska innehålla:
 - a) Information om på vilket sätt reglerna inte har följts. Kontrollrapporter och/eller andra handlingar som ligger till grund för kontrollmyndighetens bedömning ska skickas med.
 - b) information om att kontrollmyndigheten överväger att ta ut en sanktionsavgift på grund av den bristande efterlevnaden. Det ska tydligt framgå att något beslut om sanktionsavgift inte har fattats än och att verksamhetsutövaren eller jägaren har möjlighet att yttra sig om sanktionsavgiften och skälen till beslutet.
 - c) i de fall sanktionsavgiften baseras på en årsomsättning - information om att verksamhetsutövaren ges möjlighet att komma in med synpunkter på, eller uppgifter om, årsomsättningen till kontrollmyndigheten.

Kontrollmyndigheten bör förklara hur årsomsättningen beräknats.

- d) Det ska också framgå att det är frivilligt för den berörda att yttra sig och att ärendet kan komma att avgöras även om något yttrande inte skickas in. Det ska också

tydligt framgå ett sista datum för när yttrandet ska lämnas till kontrollmyndigheten. Hur lång tid aktören ska få ska bedömas utifrån ärendets typ och komplexitet men den berörda ska ges skälig tid att yttra sig, det vill säga cirka två till tre veckor.

Observera att handläggningen ska fortsätta även om den berörda inte skickar in något svar.

3. När tiden för den berörda att komma in med yttrande har löpt ut, ska kontrollmyndigheten göra en bedömning. Innan bedömning görs ska myndigheten kontrollera att det inte finns något tidigare beslut om till exempel vite som rör samma sak (samma bristande efterlevnad), som förhindrar att sanktionsavgift tas ut.
4. När beslut fattats ska den berörda underrättas (informerar) om det. Om kontrollmyndigheten beslutar att sanktionsavgift ska tas ut, ska underrättelse ske genom delgivning. När tiden för överklagandet har löpt ut har beslutet vunnit laga kraft.

Beslutar myndigheten att avskriva ärendet eller att inte ta ut sanktionsavgift kan underrättelsen ske genom vanligt brev via post eller digitalt. Delgivning behöver alltså inte ske i sådana fall.

5. När aktören informerats om beslutet om sanktionsavgift och kontrollmyndigheten fått in ett delgivningsbevis och beslutet har vunnit laga kraft, ska myndigheten ta kontakt med Kammarkollegiet. I skrivelsen till Kammarkollegiet ska kontrollmyndigheten bifoga en kopia av beslutet och av delgivningsbeviset. Kammarkollegiet hanterar sedan betalningskravet med anledning av sanktionsavgiften.

Handläggning, yttrandetid och preskription

Om livsmedelsföretagaren inte har getts tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen skedde får det inte beslutas om sanktionsavgift. Se 30 c § livsmedelslagen.

Preskriptionstiden börjar löpa först när anmälan har gjorts. Det är alltså från det datumet som preskriptionstiden (två år) börjar räknas.

Det innebär att om en anläggning tas i drift utan att livsmedelsföretagaren först har lämnat in en registreringsanmälan så gör företagaren sig skyldig till en överträdelse som medför en sanktionsavgift. Kontrollmyndighetens möjlighet att fatta beslut om sanktionsavgift upphör två efter att anmälan om registrering har kommit in. Därefter riskerar inte livsmedelsföretagaren längre att få betala sanktionsavgiften.

Tiden räknas alltså inte från starten då anläggningen togs i drift. Kontrollmyndigheten har två år på sig att handlägga ärendet innan ärendet avskrivs.

Verkställa beslut om sanktionsavgift

Sanktionsavgifter tillfaller staten och ska betalas till Kammarkollegiet efter särskild betalningsuppmaning. Se 30 a § 3 st. livsmedelslagen (2006:804) och 39 k § livsmedelsförordningen (2006:813).

Om sanktionsavgiften inte betalas ska Kammarkollegiet fortsätta indrivningsåtgärderna hos Kronofogden.

En sanktionsavgift som inte verkställts inom fem år från det att beslutet vunnit laga kraft faller bort och kan inte krävas ut. Se 30 f § livsmedelslagen (2006:804).

REMISSVERSION

Påbörja en registreringspliktig verksamhet

Att påbörja en verksamhet som är registreringspliktig utan att först göra en anmälan om registrering kan leda till en sanktionsavgift.

Det finns flera olika tillfällen då beslut om sanktionsavgift är aktuellt för verksamheter som påbörjas utan att verksamhetsutövaren först har uppfyllt krav på anmälan om registrering:

1. En livsmedelsföretagare som startar en livsmedelsverksamhet,
2. En kontaktmaterialverksamhet som ska vara registrerad har påbörjats,
3. En ny fysisk eller juridisk person tar över ansvaret för en tidigare registrerad livsmedelsanläggning eller kontaktmaterialverksamhet och
4. En jägare som påbörjar försäljning av små mängder vildsvin och kött av vildsvin till slutkonsument

Livsmedelsanläggningar

En livsmedelsföretagare är skyldig att anmäla sina anläggningar till behörig myndighet enligt artikel 6.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004. En anmälan om registrering ska göras skriftligen, se 2 § LIVSFS 2022:8. Samma föreskrift styr även vilka uppgifter som livsmedelsföretagaren ska lämna i sin anmälan.

Om en livsmedelsföretagare påbörjar en verksamhet innan anmälan om registrering har lämnats till myndigheten ska en sanktionsavgift tas ut. Se 39 c § livsmedelsförordningen (2006:813).

Eftersom visst vatten samt snus, snusliknande produkter och tuggtobak jämföras med livsmedel vid tillämpningen av livsmedelslagen och livsmedelsförordningen, bör anläggningar för både dricksvattenförsörjning och tillverkning av snus, snusliknande produkter och tuggtobak betraktas som livsmedelsanläggningar i frågor som rör sanktionsavgifter.

Det innebär att även dessa verksamhetsutövare som inte anmäler sina anläggningar för dricksvattenförsörjning enligt 3 § LIVSFS 2022:8 eller för tillverkning av snus, snusliknande produkter eller tuggtobak enligt 17 § LIVSFS 2024:2 kan bli föremål för sanktionsavgifter.

Läs mer om:

[> Läs mer om att bestämma avgiftens storlek](#)

[> Begreppet anläggning på sidan om Livsmedelsföretag, livsmedelsföretagare och livsmedelsanläggning](#)

[> Registrering av livsmedelsanläggningar](#)

[> Snus, snusliknande produkter och tuggtobak](#)

[> Dricksvatten](#)

Kontaktmaterialverksamhet

Viss verksamhet för tillverkning, förädling och import av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel ska anmälas för registrering.

Om en kontaktmaterialverksamhet som ska anmälas påbörjas utan att verksamhetsutövaren först gjort en anmälan om registrering till den behöriga myndigheten, ska myndigheten fatta beslut om sanktionsavgift. Se 39 c § 2 p. b) livsmedelsförordningen (2006:813).

Avgiftens storlek fastställs på samma sätt som vid underlåtenhet att anmäla livsmedelsanläggningar för registrering.

[> Läs mer om Registrering av kontaktmaterialverksamheter](#)

[> Läs mer om att bestämma avgiftens storlek](#)

Anmälan vid ägarbyte

Sanktionsavgift ska tas ut av även av den som påbörjar sin verksamhet efter ett ägarbyte utan att först ha gjort en anmälan om registrering. Se 39 c § 2 p. a) och b) livsmedelsförordningen.

När en livsmedelsföretagare, en fysisk eller juridisk person, tar över en annan livsmedelsföretagares verksamhet vid en anläggning, så uppstår definitionsmässigt en ny anläggning. En anläggning är en enhet i ett livsmedelsföretag och en livsmedelsföretagare kan därför inte ta över en annan livsmedelsföretagares anläggning. Sanktionsavgift ska därför också tas ut av den som påbörjar sin verksamhet efter ett ägarbyte utan att först ha gjort en anmälan om registrering. Se 39 c § 1 p. livsmedelsförordningen.

Fysiska och juridiska personer som tar över annans verksamhet för dricksvattenförsörjning eller för tillverkning av snus, snusliknande produkter eller tuggtobak blir därigenom att betrakta som verksamhetsutövare och ska anmäla sin anläggning för registrering. Se 3 § LIVSFS 2022:8 och 17 § LIVSFS 2024:2.

Motsvarande gäller den som börjar bedriva kontaktmaterialverksamhet som tidigare har drivits av en annan verksamhetsutövare. Se 2 kap. 1 § LIVSFS 2023:5.

Om en verksamhet drivs av en fysisk person i enskild firma vilken ombildas till ett aktiebolag, så innebär det att en juridisk person tar över verksamheten. Detta innebär att den nya livsmedelsföretagaren, aktiebolaget, måste göra en anmälan om registrering. Ett byte av styrelse i ett aktiebolag eller av ägare till bolagets aktier medför däremot inte krav på ny anmälan om registrering av bolagets anläggningar, eftersom det är samma juridiska person (aktiebolaget) som ansvarar för verksamheten.

Notera att avgiftens storlek för utebliven anmälan vid ägarbyte är lägre.

[> Läs mer om att bestämma avgiftens storlek](#)

Jägares leveranser av små mängder vildsvin

Om en jägare påbörjar verksamhet för leveranser direkt till konsument av vildsvin eller kött av vildsvin enligt undantaget för jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin, utan att först ha gjort en anmälan till länsstyrelsen ska länsstyrelsen besluta om sanktionsavgift.

> Läs mer sanktionsavgifter för vildsvinsjägare

[> Läs mer om jägares leveranser av små mängder vildsvin och kött av vildsvin](#)

Ytterligare åtgärd vid utebliven anmälan

Om anmälan inte görs snart efter att myndigheten upplyst verksamhetsutövaren om anmälningsskyldigheten, är det lämpligt att även besluta om föreläggande att inkomma med anmälan.

[> Åtgärder när verksamhet inte är godkänd eller registrerad](#)

Bristande journalföring när växtskyddsmedel och biocider används

Primärproducenter som använder växtskyddsmedel eller biocider och brister i sin journalföring av användningen omfattas av bestämmelser om sanktionsavgifter i livsmedelslagstiftningen.

Livsmedelsföretagare som producerar eller skördar växtprodukter (primärproduktion och därmed sammanhängande verksamhet) ska föra journal över all användning av växtskyddsmedel och biocider. Artikel 4.1 i och del A, III, punkt 9 a i bilaga I till förordning (EG) nr 852/2004. Den som brister i sådan journalföring ska betala en sanktionsavgift. Se 39 g § livsmedelsförordningen (2006:813).

Journalföringen ska göras löpande men kan vara utformad på olika sätt. Generellt sett ska brister som kan leda till en sanktionsavgift vara lätt att konstatera. Exempel på det är när växtskyddsmedel eller biocider har använts men dokumentation över användningen saknas helt, är bristfällig eller på annat sätt är felaktig eller inte sparas i angiven tid (tre år) i enlighet med Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2015:49) eller i den tid det berörda livsmedlet kan förväntas finnas på marknaden. Jämför artikel 18 och 19 i förordning (EG) nr 178/2002 och Kommissionens vägledning till dessa artiklar.

[> Vägledningar och information från EU-kommissionen](#)

En sanktionsavgift ska tas ut även om överträdelsen inte är uppsåtlig eller oaktsam. Någon sanktionsavgift ska dock inte tas ut om det är oskäligt. Se 30 b § livsmedelsförordningen.

Länk till sidan När beslut om sanktionsavgift inte ska fattas

Livsmedelsverket har tagit fram en vägledning till länsstyrelserna som stöd för bedömning av efterlevnaden av bestämmelserna om journalföring av växtskyddsmedel och biocider. Exempel på uppgifter som har särskild betydelse för livsmedelssäkerheten är vilket växtskyddsmedel eller vilken biocid som har använts, var och när det användes och eventuell karenstid.

[Länk till Livsmedelskontroll i primärproduktionen, vägledning till kontrollmyndigheter](#)

Utgångspunkter för vägledningen är bestämmelserna i artikel 55 (första och andra meningen) och artikel 31 i förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, och bestämmelserna i 56–57 §§ förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel samt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2015:49) och kontrollinstruktioner från Jordbruksverket.

Om det är svårt att avgöra om en brist föreligger eller inte eller om det krävs mer ingående bedömningar så är det inte lämpligt med en sanktionsavgift. Vid avvikelser kan kontrollmyndigheten till exempel förelägga livsmedelsföretagaren att avhjälpa bristerna, även om bristerna inte leder till ett beslut om sanktionsavgift.

Både länsstyrelsen och kommunens miljöinspektörer kontrollerar primärproducentens hantering och journalföring av växtskyddsmedel och biocider. Länsstyrelsens och kommunens granskning sker utifrån olika lagstiftningar. Det är länsstyrelsens kontroll som kan ligga till grund för en sanktionsavgift enligt livsmedelsförordningen.

Om en miljöinspektör konstaterar avvikelser vid kontrollen av växtskyddsmedel och biocider kan det generera en miljösktionsavgift. Bestämmelser om miljösktionsavgifter vid överträdelse av artikel 67.1 i förordning (EG) nr 1107/2009 (växtskyddsmedel) eller överträdelser av 27.1 i förordning (EU) nr 528/2012 (biocider) finns i förordningen (2012:259) om miljösktionsavgifter 8 kap. Det finns inte något hinder mot att länsstyrelsen beaktar vad som framkommit vid kommunens tillsyn.

Bestämmelserna om sanktionsavgifter gäller oavsett anledningen till kontroll. De gäller oavsett om det är en planerad offentlig kontroll, kontroll som utförs på grund av klagomål eller annan på förhand inte planerad kontroll eller grundvillkorskontroll hos livsmedelsföretagare som söker jordbrukarstöd. Uppmärksammas brister som är sanktionsbelagda vid en kontroll ska dessa handläggas. Bristande journalföring kan både leda till en sanktionsavgift och till avdrag på jordbrukarstödet. Avdrag på ett ekonomiskt stöd på grund av att man inte uppfyller stödvillkoren är inte att betrakta som ett straff. Det skulle därför inte stå i konflikt med dubbelbestrafningsförbudet att påföra en sanktionsavgift för samma överträdelse som redan gett avdrag på ett stöd. Detta gäller även vid upprepning av samma överträdelse.

[Länk till sidan Avgiftens storlek](#)

[Länk till sidan Ny sanktionsavgift när överträdelsen inte upphör](#)

Bristande dokumentation om små mängder primärprodukter

Primärproducenter som levererar små mängder honung, ägg, råmjölk och opastöriserad mjölk direkt till slutkonsumenter omfattas av bestämmelser om sanktionsavgifter i livsmedelslagstiftningen.

I Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVFSFS 2005:20) om livsmedelshygien finns bestämmelser om producenters leveranser av små mängder primärprodukter och visst slags kött direkt till konsumenter och till lokala detaljhandelsanläggningar. Bestämmelserna innehåller bland annat krav på dokumentation:

- En honungsproducent ska löpande dokumentera det totala antalet skördade kupor, den totala produktionsmängden, den mängd produkter som har levererats direkt till konsumenter och datum för leveransen. Se 52 §.
- Producenter av ägg ska löpande dokumentera antalet fjäderfän som hålls för äggproduktion, den totala mängden producerade ägg, samt mängden ägg som har levererats direkt till konsumenter och datum för leveransen. Se 57 §.
- Producenter av råmjölk ska löpande dokumentera den totala mängden råmjölk som levererats direkt till konsumenter eller detaljhandelsanläggningar. 75 §.
- Mjölkproducenter ska löpande dokumentera datum och mängd levererad opastöriserad mjölk för varje leverans direkt till konsument. Se 81 §.

En sanktionsavgift ska tas ut om dokumentationskraven inte uppfylls. Se 39 h § livsmedelsförordningen (2006:813). För sanktionsavgifter som beslutas med anledning av att överträdelsen inte upphör eller att den upprepas gäller de särskilda reglerna enligt 39 i-j §§ livsmedelsförordningen.

En sanktionsavgift ska tas ut även om överträdelsen inte är uppsåtlig eller oaktsam. Någon sanktionsavgift ska dock inte tas ut om det är oskäligt. Se 30 b § livsmedelsförordningen.

Om det är svårt att avgöra om en brist föreligger eller inte eller om det krävs mer ingående bedömningar så är det inte lämpligt med en sanktionsavgift. Vid avvikelser kan kontrollmyndigheten till exempel förelägga livsmedelsföretagaren att avhjälpa bristerna, även om bristerna inte leder till ett beslut om sanktionsavgift.

[Länk till sidan om avgiftens storlek](#)

[Länk till sidan När beslut om sanktionsavgift inte ska fattas](#)

[Länk till sidan Ny sanktionsavgift när överträdelsen inte upphör](#)

Läs mer om producenters direkta leveranser av små mängder primärprodukter och visst slags kött på sidan [Direkta leveranser av små mängder primärprodukter och visst slags kött](#)

Sanktionsavgifter för vildsvinsjägare

Jägare som levererar små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter omfattas av bestämmelser om sanktionsavgifter i livsmedelslagstiftningen.

I Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2024:6) om jägares leveranser av små mängder vildsvin och kött av vildsvin finns bestämmelser som reglerar under vilka förutsättningar en jägare kan leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. Bestämmelserna innehåller bland annat krav på anmälan om registrering innan verksamheten påbörjas och krav på dokumentation.

Om en jägare påbörjar verksamheten för leveranser av små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till konsument utan att först ha gjort en anmälan till länsstyrelsen ska länsstyrelsen besluta om sanktionsavgift.

Om jägarens dokumentation av leveranser av vildsvin och kött av vildsvin direkt till konsumenter inte uppfyller något av kraven i 16 § LIVSFS 2024:6 ska länsstyrelsen fatta beslut om sanktionsavgift. Dokumentationen ska för varje vildsvin innehålla uppgifter om vildsvinet har levererats oavhudat eller som kött av vildsvin, det löpnummer jägaren tilldelat vildsvinet, den kommun i vilken vildsvinet har nedlagts, samt analysresultat avseende förekomst av trikiner och, i vissa fall, cesium137 för det aktuella vildsvinet. Dokumentationen ska sparas i minst tre år. Saknas någon av uppgifterna, för något av vildsvinen, ska länsstyrelsen besluta om sanktionsavgift.

Bestämmelserna om sanktionsavgifter finns i 39 c § och 39 h § livsmedelsförordningen (2006:813).

En sanktionsavgift ska tas ut även om överträdelsen inte är uppsåtlig eller oaktsam. Någon sanktionsavgift ska dock inte tas ut om det är oskäligt. Se 30 b § livsmedelsförordningen.

Läs mer om jägares leveranser av små mängder vildsvin och kött av vildsvin på sidan [Jägares leveranser av frilevande vilt och kött av frilevande vilt](#)

[Länk till sidan om Avgiftens storlek](#)

Om det är svårt att avgöra om en brist föreligger eller inte eller om det krävs mer ingående bedömningar så är det inte lämpligt med en sanktionsavgift. Vid avvikelser kan kontrollmyndigheten till exempel förelägga livsmedelsföretagaren att avhjälpa bristerna, även om bristerna inte leder till ett beslut om sanktionsavgift.

[Länk till sidan När beslut om sanktionsavgift inte ska fattas](#)

Ny sanktionsavgift när överträdelsen inte upphör

Om en företagare inte upphör med eller upprepar en tidigare konstaterad överträdelse kan beslut om ny sanktionsavgift fattas.

Ny sanktionsavgift när en överträdelse inte upphör

Om sanktionsavgift har beslutats för en överträdelse enligt 39 c eller g – h §§ livsmedelsförordningen (2006:813) och den avgiftsskyldige därefter inte upphör med överträdelsen, ska en ny sanktionsavgift tas ut. Se 39 i § livsmedelsförordningen.

Innan en ny avgift beslutas ska livsmedelsföretagaren få skälig tid att vidta rättelse, dvs. tid för att vidta de åtgärder som krävs för att överträdelsen ska upphöra. Om rättelse inte har skett när den tiden gått ut, ska kontrollmyndigheten besluta om en ny sanktionsavgift.

Vad som anses vara skälig tid för rättelse får bedömas från fall till fall. Utgångspunkten ska vara att livsmedelsföretagaren får sådan tid att hen kan utvärdera överträdelsen, planera åtgärden och faktiskt rätta till felet. Den tid det tar att åtgärda överträdelsen varierar kraftigt från fall till fall. Som exempel kan nämnas att åtgärda att en anmälan inte har skickats in innan företagaren startat verksamheten kan åtgärdas inom en mycket kort tid.

Andra överträdelser kan medföra att företagaren behöver få mer tid på sig för att åtgärda det som behöver göras. Därför bör inte frister för att vidta rättelse regelmässigt medges till flera månader. En bedömning måste göras i varje enskilt fall.

I tidsfristen ska eventuella risker för konsumenter vägas in liksom tidigare exempel på bristande efterlevnad.

För sådana fall där ny sanktionsavgift tas ut när överträdelsen inte upphör finns särskilda regler om sanktionsavgiftens storlek.

[> Avgiftens storlek](#)

Ny sanktionsavgift vid upprepad överträdelse

Om en sanktionsavgift har beslutats för en viss överträdelse och livsmedelsföretagaren inom ett år från beslutet gör sig skyldig till en överträdelse av samma slag ska en avgift för den nya överträdelsen tas ut. Den nya sanktionsavgiften ska vara dubbelt så stor som den första. Se 39 j § livsmedelsförordningen.

Det är viktigt att man är säker på att det rör sig om en likadan överträdelse som vid det första tillfället för att det ska räknas som en upprepad och inte en ny överträdelse.

Det finns särskilda regler om sanktionsavgiftens storlek vid upprepade överträdelser

[> Avgiftens storlek](#)

Avgiftens storlek

Så bestäms avgiftens storlek

Regler om sanktionsavgifter finns i både livsmedelslagen (2006:804) och i livsmedelsförordningen (2006:813). Avgiftens storlek regleras av 39 a, b och d-j §§ i förordningen.

Att påbörja en registreringspliktig verksamhet utan föregående anmälan

En sanktionsavgift ska tas ut av den verksamhetsutövare eller jägare som påbörjat en registreringspliktig verksamhet utan att först ha gjort en anmälan om registrering av verksamheten till den behöriga myndigheten.

- Sanktionsavgiften är en procent av årsomsättningen för;
 - 1) livsmedelsanläggningar, inklusive verksamheter som tillverkar snus, snusliknande produkter och tuggtobak och
 - 2) verksamheter som tillverkar, förädlar eller distribuerar material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel

dock lägst 5 000 kronor och högst 75 000 kronor, oavsett årsomsättning.

Se vad som gäller för ideella organisationer och för stat, kommun och region nedan.

- Sanktionsavgiften är 2 500 kronor för;
 - jägares verksamhet för leveranser direkt till konsument av vildsvin eller kött av vildsvin enligt undantaget för jägare som levererar små mängder vildsvin eller kött av vildsvin,[> Sanktionsavgifter för vildsvinsjägare](#)

Stat, kommun eller region påbörjar en registreringspliktig verksamhet utan föregående anmälan

- Sanktionsavgiften är alltid 40 000 kronor

Ideell organisation påbörjar en registreringspliktig verksamhet utan föregående anmälan

- Sanktionsavgiften är 1 000 kronor om en ideell organisation med ett allmännyttigt ändamål utan anmälan påbörjar en registreringspliktig verksamhet som är av social eller humanitär natur. Det kan till exempel vara en verksamhet som utan vinstsyfte tar emot och förmedlar donationer av livsmedel.

Med ideell organisation avses även ett trossamfund och en registrerad organisatorisk del av ett trossamfund i den mening som avses i lagen (1998:1593) om trossamfund.

[> Påbörja en registreringspliktig verksamhet](#)

Att ta över en verksamhet utan anmälan

En anläggning är en del av ett livsmedelsföretag. Om en ansvarig fysisk eller juridisk person tar över en verksamhet ska detta anmälas till kontrollmyndigheten som ska registrera en ny anläggning.

- Sanktionsavgiften är en halv procent av årsomsättningen om kontrollmyndigheten inte underrättas om att en ny fysisk eller juridisk person tagit över en sedan tidigare registrerad verksamhet av följande slag;
 - 1) livsmedelsanläggningar, inklusive verksamheter som tillverkar snus, snusliknande produkter och tuggtobak och
 - 2) verksamheter som tillverkar, förädlar eller distribuerar material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel

dock lägst 2 500 kronor och som högst till 40 000 kronor, oavsett årsomsättning.
Se vad som gäller för stat, kommun och region nedan.

Stat, kommun eller region tar över verksamhet utan anmälan

- Sanktionsavgiften är alltid 40 000 kronor
 - om staten, en kommun eller en region har tagit över ansvaret för en sedan tidigare registrerad verksamhet utan anmälan till kontrollmyndigheten.

[> Påbörja en registreringspliktig verksamhet](#)

Aktör som brister i journalföring

Om livsmedelsföretagaren inte har fört korrekta journaler över hur företaget använder växtskyddsmedel och biocider ska sanktionsavgiften bestämmas till ett belopp som motsvarar en procent av årsomsättningen. Avgiften får dock som lägst bestämmas till 2 000 kronor och som högst till 25 000 kronor, oavsett årsomsättningen.

[> Bristande journalföring när växtskyddsmedel och biocider används](#)

Stat, kommun eller region brister i journalföring

Om staten, en kommun eller en region inte för korrekta journaler över sin användning av växtskyddsmedel och biocider, ska sanktionsavgift utgå med ett fast belopp på 10 000 kr.

[> Bristande journalföring när växtskyddsmedel och biocider används](#)

Aktör som brister i dokumentationen

- Sanktionsavgiften är en procent av årsomsättningen för den som inte uppfyller krav på dokumentation i fråga om:
 - leverans av små mängder av honung, ägg, råmjölk eller opastöriserad mjölk.

Avgiften får dock som lägst bestämmas till 2 000 kronor och som högst till 25 000 kronor,

oavsett årsomsättningen.

Se vad som gäller för stat, kommun och region nedan.

> Bristande dokumentation om små mängder primärprodukter

- Sanktionsavgiften är 2 000 kronor för den som inte uppfyller krav på dokumentation i fråga om:
 - jägares överlåtelser av små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter.

> Sanktionsavgifter för vildsvinsjägare

Stat, kommun eller region brister i dokumentation

I fall där stat, kommun eller region kan betraktas som primärproducent och inte möter kraven på dokumentation vid leverans av små mängder av honung, ägg, råmjölk eller opastöriserad mjölk ska sanktionsavgift utgå med ett fast belopp på 10 000 kronor.

> Bristande dokumentation om små mängder primärprodukter

Ny sanktionsavgift när överträdelsen inte upphör

När en ny sanktionsavgift ska tas ut för att den avgiftsskyldige inte upphör med överträdelsen ska avgiften bestämmas till ett belopp som är dubbelt så stort som den första sanktionsavgiften för samma överträdelse. Varje ny sanktionsavgift får dock tas ut med högst 100 000 kronor.

> Ny sanktionsavgift när överträdelsen inte upphör och vid upprepad överträdelse

Ny sanktionsavgift vid upprepad överträdelse

När en ny sanktionsavgift ska beslutas på grund av att livsmedelsföretagaren inom ett år upprepar sådan överträdelse som tidigare lett till beslut om sanktionsavgift, ska den nya sanktionsavgiften bestämmas till ett belopp som är dubbelt så stort som den första sanktionsavgiften. Varje ny sanktionsavgift får dock tas ut med högst 100 000 kronor.

> Ny sanktionsavgift när överträdelsen inte upphör och vid upprepad överträdelse

Årsomsättning

För vissa överträdelser ska sanktionsavgiften beräknas med utgångspunkt i företagets årsomsättning. Årsomsättning definieras i detta fall som näringsidkarens totala omsättning närmast föregående år. Det är alltså hela årsomsättningen för företaget som avses, och inte en enskild verksamhetsgren.

Om företagets verksamhet startades innevarande år, eller det annars saknas uppgift om årsomsättningen föregående år eller om uppgifterna kan antas vara felaktiga, får kontrollmyndigheten uppskatta dessa siffror.

I de fall årsomsättningen ligger till grund för beräkningen av sanktionsavgiften, ska myndigheten fråga verksamhetsutövaren om årsomsättningen föregående år i samband med att denne får tillfälle att yttra sig.

REMISSVERSION

När beslut om sanktionsavgift inte ska fattas

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

På denna sida finner du information om när sanktionsavgift inte ska tas ut trots att en företagare gjort sig skyldig till en överträdelse som kan föranleda en sanktionsavgift.

Oskälighet

Trots livsmedelsföretagens strikta ansvar för sanktionsavgift vid bristande efterlevnad ska avgift inte tas ut om det bedöms som oskäligt. Vid bedömning om oskälighet ska man ta hänsyn till både objektiva och subjektiva omständigheter.

I 30 b § livsmedelslagen finns en uppräknning av vad man särskilt ska ta hänsyn till:

- sjukdom som förhindrat den avgiftsskyldige att göra rätt för sig,
- omständigheter som den avgiftsskyldige inte kunnat förutse och därför inte kunnat göra rätt för sig,
- vad den avgiftsskyldige gjort för att undvika att begå en överträdelse

Exempel

En livsmedelsföretagare ombildar sin enskilda firma till ett aktiebolag och meddelar kontrollmyndigheten detta efter att förändringen har genomförts. Personerna i bolaget är samma men den juridiska personen har förändrats, alltså organisationsnumret är nytt.

Då företagaren, på eget initiativ och inom rimlig tid, meddelar att förändringen har skett kan det anses vara oskäligt att ta ut sanktionsavgift. Detta särskilt då företagaren från början är känd av myndigheten, förändringen meddelas självantaget av företagaren och inga andra förutsättningar (hantering, sortiment med mera) har ändrats.

En förändring av ett organisationsnummer (ombildande av bolag) kan inte heller meddelas myndigheten förrän den är under genomförande eftersom det innan dess inte finns något nytt organisationsnummer att förmedla.

Därmed bör de skäl som anges i livsmedelslagens 30 b § 2 och 3 p., vara uppfyllda, dvs företagaren har gjort allt i sin makt för att tala om för myndigheten att organisationsnumret är förändrat och denne kan inte själv påverka det faktum att numret tillkännages då ändringen väl är genomförd.

När det ska avgöras om det skulle vara oskäligt att ta ut avgift bör följande omständigheter däremot normalt inte leda till befrielse från avgift:

- bristande betalningsförmåga,
- verksamheten är nystartad,
- okunskap om gällande regler,
- glömska,
- tidsbrist, eller
- dåliga rutiner.

Någon möjlighet att jämka sanktionsavgifter eller sätta ner avgiftens storlek finns inte.

När samma överträdelse omfattas av ansökan om utdömande av vite

Kontrollmyndigheten får inte besluta om en sanktionsavgift för en viss överträdelse som omfattas av ett föreläggande om vite och man har ansökt om utdömande av vitet i förvaltningsdomstol. Bestämmelsen ska motverka att dubbla sanktioner, det vill säga vite och sanktionsavgift, förekommer för en och samma överträdelse. Se 30 d § livsmedelslagen.

REMISSVERSION